

ETH DIARI

Numerò 108
Dimenge 16 de mai 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

MARAGALL AFIRME QU'ERA DIMISSIÒ DE BORRELL EI UA "MÒSTRA DE DECÈNCIA POLITICA"

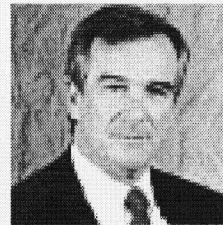
ETH candidat deth PSC tara presidéncia dera Generalitat, Pasqual Maragall, assegurèc ager ath mieidia qu'era dimission de Josep Borrell ei ua "mòstra de decència politica que tostemp va ben e que coma companh de Borrell m'aunore". Maragall volec deishar clar que "çò qu'auem de hèr ei èster ath nivèu deth sòn gèst" e higeç que "ei çò qu'auesse passat en Suècia, Alemanha o Itàlia e qu'aciu, normalament, non passe".

Maugrat que non volec lançar un messatge explicat entath govèrn deth PP, eth presidenciable socialista senhalèc qu'era actitud de Josep Borrell "ei bona entà toti e apuge eth liston". Pasqual Maragall tanpòc non se pronocièc sus era possibilitat que Felipe González sigue eth nau candidat socialista tara presidéncia deth Govèrn e manifestèc que "Almunia ja a dit qu'enquiath 13 o 14 de junh non se saberà arren".

ETH CONSELHÈR TRIAS ATRIBUÍS ERA DIMISSIÒ DE BORRELL ATH FRACÀS E ATH "DESASTRE" DES PRIMÀRIES SOCIALISTES

ETH conselhèr dera Presidéncia dera Generalitat de Catalonha, Xavier Trias, assegurèc ager qu'er anonci de Borrell de non presentà-se tara presidéncia deth Govèrn respon a un procès de primàries "qu'a fracassat" e que "a estat un desastre". Trias higeç que "ei vedible" que Josep Borrell "ère atacat" e senhalèc que "i auie ua ànsia de destruccion" entara sua persona, per çò que, ath sòn conèisher, "i pòt auer un moment en quau dides que dilhèu perjudiqui eth partit e me'n cau anar". Totun açò, Trias atribuic era retirada de Borrell basicament ath "fracàs clarissim d'ua linha de renauicion socialista" basada enes primàries, que "les a foncionat malament" perque "er aparelh deth partit non a sabut sintonizar tamb era gent que volie renauir eth partit".

Eth conselhèr de Presidéncia hec aguestes declaracions enes Franqueses deth Valhès, pendent era inauguracion des òbres de remodelacion der Ajuntament. Trias descurbic ua placa commemoratiua e recorrec es naues installacions.

FRACASSEN ES INTENTS ENTÀ JUTJAR POLITICAMENT IELTSIN

ERA cambra baisha deth Parlament rus refusèc ager ua prepausta des comunistes entà començar un judici politic contra eth president Boris Ieltsin per cinc cargues, qu'includissen genocidi e era desintegracion dera URSS.

Cap des cargues contra eth mandatari artenhec es 300 vòts que calie entà amiar tà deuant eth judici politic.

Era votacion mès ajustada siguec era dera acusacion contra eth mandatari per auer hèt ua guèrra contra Chechènia, ena quau i aguec 283 vòts a favor. Enes auti quate cargues es vòts a favor anauen de 238 a 263.

Pòc abantes dera votacion Ieltsin se sosmetec a ua revision medicau rotinària en ua clinica de Moscò e dempús tornèc tara sua residéncia de camp en Rus, en dehòra dera capitau. Non se coneisheran mès detalhs sus eth sòn estat de salut. Ieltsin a un long istoriau de

malauties, que van de patiments cardiacs enquia ulcères estomacaus, e pendent longui periòdes de temps a restat aluenhat dera vida publica, sustot en sòn actua mandat. "Ieltsin personifique eth diable en Rússia", exprimic eth cap deth Partit Comunista, Guennadi Ziuganov, en començar es tres ores de debat ena cambra baisha o Duma.

Manifestants contraris a Ieltsin portauen panhèus contra eth mandatari dehòra dera bastissa. Un d'aguesti mostraue eth president a punt d'èster huetejat ena esquia tamb ua correja der exercit sovietic.

Eth Kremlin cerquèc supòrt

Es legisladors escotèren es arguments finaues dissabte, ores abantes dera votacion, en mieit de signes que hègen preveir ua ajustada vota-

cion.

Eth debat ena Duma se perlonguèc dus dies. S'auesse prosperat ua des acusacions, tamb dues tresaus parts dera majoritat des vòts dera cambra baisha, aurie començat un long e complicat procès entà destituir eth president Ieltsin. S'a sabut qu'eth Kremlin artenhec es vòts des legisladors independents e d'auti centristes dempús de converses de darrèr menute entà arténher eth sòn supòrt. Mòlti legisladors temien que Ieltsin sagèsse de dissòler era Duma se se votaue a favor deth sòn judici politic.

Es parlamentaris demorauen qu'era acusacion sus era guèrra de Chechènia, de 1994 a 1996, siguesse era que mès possibilitats auie de materializà-se. En aguesta guèrra moriren milèrs de persones e non artenhec a complir eth sòn objectiu, esvitar era eventua desse-

paracion chechena de Rússia.

"Aué [per ager] eth president rus ei practicamente incapacitat, e aué [per ager] eth president rus qu'ei eth principau trebuc entà que Rússia se lhèue des sòns jolhs", didec eth comunista Viktor Iliukin ara cambra baisha.

"Cada dia qu'eth país ei governat per Boris Ieltsin gessen nau problèmes entà Rússia". Ieltsin tanben auie estat acusat de desruir era URSS, de véner Rússia a Occident, de dissòler illegaument eth Parlament en 1993 e de genocidi contra eth pòble rus pera sua politica economica e social.

CAMPIONAT D'ESPANHA DE PATINATGE ARTISTIC SUS GÈU 2au CATEGORIA 1999

ES dies 7, 8 e 9 de mai se celebrèren en Puigcerdà es Campionats d'Espanha de Patinatge artistic sus gèu d'enguan ena dusau categoria.

Era 'dimenjada' comencèc diuendres tamb es entrenaments. Dissabte i aguec competicion tamb eth programa cuert, en tot

que dimenge i aguec eth programa long e eth posterior autrejament de prèmis.

En totau participèren 60 patinadors entre es categories infantil e júnior, masculines e femenines, despartidi en quate federacions e diuèrsi clubs: Federacion Aragonesa (CH Jaca), Federacion Basca (Txuri-Berri e CH Araba), Federacion Madrilenha (Majadahonda) e era Federacion Catalana qu'incluidie, ath delà deth FC Barcelona, dus clubs aranesi: CEVA e CAEI. Que cau remarcar era progression des patinadors aranesi respècte er an passat, pr'amor que d'acupar es darrèri lòcs era darrèra tempsada an passat as prumèrs lòcs. Coma diden es nòsti patinadors: "Era pròplèu tempsada demoram poder presentar quauqua patinadora en categoria femenina e seguir progressant".

CLASSIFICACION FINAU (Categories tamb representaires aranesi)

Infantil Masculin

1. Juan Ignacio Legaz (Club CEVA/ Federacion Catalana)
2. Manuel Lagaz (CEVA/Catalana)
3. Ion Susaeta (CH ARABA/Basca)
4. Javier Margaret (Majadahonda/Madrilenha)
5. Marc Gironella (CAEI/Catalana)

Junior Masculin

1. Todd Hansen (Majadahonda/Madrilenha)
2. Edgar Escuer (FC Barcelona/Catalana)
3. Salvador Vallejo (Txurri-Berri/Basca)
4. Yediel Canton (CH Jaca/Aragonesa)
5. Juan Carlos Ramos (CAEI/Catalana)
6. Daniel Martin (Majadahonda/Madrilenha)
7. Daniel Muñoz (Majadahonda/Madrilenha)

VALÈNCIA E CATALONHA COLLABORARÀN EN MATÈRIA DERA SOCIETAT DERA INFORMACION

Catalonha e València an subergessut com es comunitats mès actiues en repòrt as sues politiques en Societat dera Informacion. En aguest sentit, eth comissionat entara Informacion dera Generalitat de Catalonha, Miquel Puig e eth subsecretari tara modernizacion des Administracions Publicques, Emilio Cervera, an promoigut un acòrd entre andús govèrns entà establir era sua collaboracion.

A trauèrs d'aguest acòrd s'establís era creacion d'un encastre generau entara comunicacion d'experiències e er escambi mutu de programes e airines entara Societat dera Informacion.

Atau donques, eth convèni s'a hèt efectiu d'ua manèra immediata tamb era cession gratuïta de programari entar us dera administracion. Peth sòn costat, era Generalitat de Catalonha a deishat eth programa FOC, tara gestion de programes e resultadi dera formacion ocupacionau; e era Generalitat Valenciana, en sòn cas, a aprofitat era ampliacion INFOCOLE, entà introduir er aprentissatge des naues Tecnologies dera Informacion e era Comunicacion (TIC) enes escòles.

PREPAUSTES

CAMBIAR ETH CONCÈPTE ALIENANT DERA HEMNA QU'ELABÒREN ES INTERESSI DE PODER ENES RELIGIONS

Dagnostic: Eth problèma nuclear dera umanitat ei era negacion deth femenin, era proscriccion dera hemna. En tot contunhe era desintegracion deth nuclèu uman, tota era activitat subsanadora en mon serà sonque un hijut de pedaci entà gèsser deth pas. Qualitatiuament er uman ei maumetut. Cap de revolucion, cap de religion, cap de transformacion a dat frut, perque an estat realizades sonque dera optica masculina e entar òme, òrb deuant era preséncia dera auta per antonomàsia, qu'ei era hemna. Sense aguesta quinsevolh esfòrc d'energia devierà insufisent e, ara longa o ara cuerta, ua entropia. Era umanitat ei copada d'arraitz.

Objectius: Qu'era nòsta societat se dongue compde qu'eth Vatican e es autes Glèises,

que tan an influït en pensament social e morau, replacen era hemna en lòc que li tòque: era arthenuda dera sua diferéncia ath nivèu de parietat jerarquica tamb er aute sèxe, entà poder incidir en mon umanament, ei a dider, eth femenin a de poder actuar a toti es nivèus. Per tant, cau que dèishen de magnificar era capacitat de sacrifici dera maternitat. Aguesta ei besonhosa coma autoritat social, ath costat deth pair en mon. Non pas era formula 'mair' en minúscula ath servici deth 'Pair' en majúscula. Lòc d'inferioritat revestit tamb laudances, per consideràc virtuts femenines. Tacitament, en susbrat social i a un supòrt o justificacion as matractaments, ara violéncia extrèma, sus es hemnes. Era glèisa a d'èster clara, se vò èster evangelica, a de deishà-se d'ambigüitats. Ua glèisa que vò

contunhar demorant ena autoritat e rectoria masculina ei ua Glèisa grèument mutilada e desautorizada per injusta des des rasonaments.

Esturments: Pressionar eth Vatican des des jerarquies qu'a a pròp entà qu'emparen aguest objectiu, en tot senté-se aguestes emparades pera totau opinion deth pòble e sustot des sòns fidèus. Favorir toti es actes reivindicatius en aguest sentit, e per supausat, jamès non ridiculizà-les. Demanar as teològs/teològues (a viatges tan perseguits/des) que contunhen e aumenten era investigacion e era declaracion valenta dera justícia ena paraula de vertat. Mejançant era opinion publica, sensibilizar e conscienciar era societat en autorita non sonque femenina senon tanben cau

que s'implique er òme, perque ei ua des questions que tanh a tota era umanitat, siguent ja eth sòn compliment urgent e inajornable.

Documentacion: Col·lectiu de Dones en l'Església: *Les dones trenquen el silenci*, ed. Claret, Barcelona, 1994; Ma Rosa Recasens i Ariza: *Drets humans i Església catòlica*, ed. El Mirall, Barcelona, 1996; Ma Josefa Amell e J. Comas: *Insubmises en l'Església*, ed. Claret, Barcelona, 1997; Josep Rovira Tenas: *Una iglesia preocupante*, ed. Arts Gràfiques Ginver SA, Manlleu, 1995.

Maria Teresa Relat Tarrats

Col·lectiu de Dones en l'Església
Banc Interactiu de Prepaustes
Fòrum Català per Repensar la Societat

DEMOCRÀCIA MÈS DIRÈCTA ENTÀ AUMENTAR ERA PARTICIPACION CIUTADANA ENA PRESA DE DECISIONS

Dagnostic: Eth desenvolupament der Estat deth benestar dempús dera Segona Guèrra Mondiau a hèt qu'es foncions dera Administracion agen creishut de manèra importanta. Aguest creishement a implicat qu'era Administracion, tamb ua escassa legitimitat democratica, prengue cada viatge mès decisions que li son atribusides per rasons de coneishements tecnicos. Açò provòque un aluenhament entre es ciutadans e era presa de decisions que hè qu'es ciutadans se desinteressen pera politica, que non i participen e que n'agen ua imatge negatiua. Eth conjunt de decisions qu'er Estat pren ena actualitat ei plan gran, en tot qu'eth poder de decision des ciutadans se seguís redusint ath dera participacion enes eleccions cada quate ans. Açò amie entà ua situacion de grèu manca democratica ena quau eth 80% des ciutadans der Estat espanhòl, aprupretz, declare non senté-se representat pes institucions politiquas com eth Parlament (donades extrèites deth Centre d'Investigacions Sociologiquas). Eth problèma ei que mentretant viuem ja ena societat deth sègle XXI, eth nòste sistèma politic sonque ei capable de dar responsa as problèmas deth sègle XIX.

Objectius: Er objectiu principau entà hèr tèsta ad aguesta escadença ei eth de hèr mès participatiua era presa de decisions. Era pregunta que pòt gèsser qu'ei: E per qué? Non ei mielhor que decidisquen tecnicos especializadi? Eth problèma

se tròbe en qu'aguesti tecnicos tamb escassa legitimitat democratica decidissen questions que tanhen a toti es ciutadans, e entà mès coneishements qu'agen sus eth tèma, era sua non a perque d'èster considerada ua opinion mès valida qu'era de quinsevolh aute ciutadan. S'a demostrat tamb experiéncias de participacion dirècta qu'es ciutadans, se se les informe, son capables de préner decisions qu'arriben a èster inclús mès endonviades que les des tecnicos especializadi. Er auantatge dera participacion dirècta ei qu'es ciutadans pòden decidir sus eri madeishi sense qu'ac age de hèr un tecnocrata qu'ei quauquarres tan objectiu coma quinsevolh aute o mens.

Esturments: Ua des formes en que se pòt concentrar era participacion dirècta ei era creacion de grops de ciutadans estadisticament representatius que siguen es que prenguen decisions sus es questions que les tòquen. Açò da ara decision finau legitimitat democratica e tanben ua màger eficacitat, pr'amor qu'ei frut dera deliberacion d'un grop de personas que coneishen mielhor qu'arres quin son es sòns problèmas. Apostar pera democràcia dirècta implique, besonhosament, era descentralizacion des processis de presa de decisions. Totun, ei de besonh ua fòrta inversion en educacion, qu'en Espanha a un des nivèus mès baishi dera OCDE, pr'amor que s'es ciutadans non dispòsen d'informacion ne de capacitats entà jutjà-la non auràn libertat entà decidir. Ei besonhosa ua

màger educacion politica, qu'en nòste país non existís, e ei de besonh ua educacion ena participacion. Ja ena escola aprenes qu'era tua opinion non compde entad arren ara ora de préner decisions que te tòquen, e contunhe siguent atau ena escola segondària e ena universitat, e mès tard en mon laborau e en fòrça d'auti ambits dera vida vidanta.

Internet pòt èster un eficaç esturment entà facilitar era participacion dirècta, que tanben poderie hè-se tamb enquestes hètes dempús d'un procès d'informacion e deliberacion. Cau començar enes escolès, hènt participar era mainadèra ena presa de decisions que l'afècte. Sonque atau se poderà ar-ténher qu'ena societat futura pogue existir ua democràcia mès dirècta. Ara ben, se com enquia ara, ne tansevolh en un espaci tan petit com era escola o era universitat, non se mos dèishe decidir e ne se mos informe de decisions que mos tanhen plan dirèctament, era societat futura sonque poderà auer ua democràcia fèbla com era actuau, ena quau es ciutadans an ua escassa libertat politica positiua.

Documentacion: James Fishkin: *Democracia y deliberación*, ed. Ariel, Barcelona, 1995.

Manel Pons i Romero

Banc Interactiu de Prepaustes
Fòrum Català per Repensar la Societat

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										

per Cisko

ra 17au letra der alfabet grèc. Ahlmatges, encèndis... virabocadi. En centre de Les. 12. Non copiadí ne imitadí, unics e autentic.

Verticaus: 1. Aguesta non patís d'anorèxia, dilhèu de bolímia òc. Eth qu'a un ostau. Vilatge deth municipi de Salhagosa (Nauta Cerdanha) qu'a nòm de letra grèga. 2. Malestar que provòque viraments de cap. Capensús, region occitana plaçada ensús der Albigés, entre es arrius Viaur, Aveiron, Lot... 3. Que mingen plan aguesti. E non minge bric aguesta. 4. Tanben signifie nitrogen (capensús). Scandinavian Airlines. París Saint Germain. 5. Hemnes

Orizontaus: 1. Arbe 'malaut de tele'. Ne caud ne heired. Eth mon s'acabe. 2. Escandiràs eth huec, era lum... 3. Linha der infinit. Pronòm neutre e fèble. 4. Virabocades: demoren en Sibèria aguestes. 5. Tot de Gentina Joena. Simbèu quimic deth nitrogen. Explòre un jadiment arqueologic. 6. Ua anarquista coma n'a a pògues. Virabocada: aguesta qu'abite en cap-lòc dera Lombardia. 7. Salada de quinsevolh manèra. Hemnes Lardentes dera Informatica. 8. Eth 'jo' psicologic (pl.). Ne miei daurit. A on comence er oèst. 9. Tripla vibranta. Auriòles en *Baishòlo*. 10. Ar oèst d'Espanha. Audèth dera familha des estrigids qu'ei un rapaç nocturn. 11. Nòm de-

illustres pes sues granes hètes que, dilhèu, se *chuten*. En tot començar a jogar. 101 romans. 6. Batanar sense as. Auançauen laguens der aigua sense enfonsà-se. 7. Eusko Alkartasuna. Abreujament d'ua composicion latina que vò dider era rèsta, aquerò que falte. Aué Utilizaram Husta entà Usclar es Auques. 8. Era activitat que hèm eth proletariat entà pr'amor de satisfèr es nòsti besonhs materiaus. Capensús: audèth rapaç nocturn de uelhs grani. 9. Capensús: epòca istorica dempús dera mesolitica. Doble marrèc dangierós. 10. Non Sap. Plantes seme ena tèrra. En miei de Canèjan.

SE JAMÈS TAS DEMANAT COM AJUDAR ARA GENT D'ETH DIARI NON AC DOBTES: HÈ-TE SOSCRIPTOR.

Telefon 619294159

SOLUCION
DETH
CROZAT
DETH
DARRÈR
DIMENGE

per Cisko

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	E	M	P	L	E	N	T	E	S	
2	N	E	I	S	H	I		V	A	C
3	T	D		A	I	R	G	E	L	A
4	R	I	C		E	S	T	N	O	M
5	E	C	A	S	S		P	I	P	I
6	N	A	U	R	I	R		M	E	N
7	A	U	D	E	T	H		E	J	A
8	D		E	S	N		U	N	A	I
9	O	B	R		R	O	S	T	I	R
10	R	U		O		L	A		R	E
11	E	R	A	T	A	G		M	E	S
12	S	A	L	I	M	A	N	E	S	

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA
Aula Europa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num. 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail: vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com

Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.

Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.

Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI
en Vielha. Tirada: 1000 exemplars.